

UTÓSZÓ

Ötven év után is gyűlölet

Kutatásaim során, sok levelet kaptam, közöttük sok névtelent is. Sokan megkértek, habár megadták a nevüket, és címüket, ne említsem őket. Olyanok is voltak, akik elmesélték saját és sorstársaik tragédiáját, de megkértek, ne írjam meg, mert félnek. Sajnos, így nagyon sok értékes anyag nem kerülhet az olvasók elé.

Elgondolkodtató, hogy ötven év elmúltával is miért él még az áldozatokban a félelem. Sokan megkérdezték tőlem, én félek-e? Erre csak azt válaszoltam, nincs miért félnem, hisz soha senkit nem bántottam, soha nem voltam nemzetgyűlölő. Nem néztem senkiben azt, hogy milyen nemzetiségű, csak azt, milyen ember. Azért el kell azt is mondanom, többször megfenyegettek, levélen és telefonon keresztül, de nyilvános helyen is. Talán épp ezek a fenyegetések adnak erőt ahhoz, hogy legyőzzem a félelmet.

A Tartományi Képviselőházban történt egyik alkalommal, a kilencvenes években, amikor a szünetben a körülöttem ülők a háborúról, az öldöklésről beszéltek. Nem tudtam tovább szó nélkül hagyni, ezért megkérdeztem: "Mondják, milyen érzés állandóan, háborúzni és ölni?" Egyikük, aki akkoriban a képviselőház alelnöke volt, ezt válaszolta: „Fenomenális!” Mászt nem tudtam erre mondani, csak azt, hogy: „Szégyen!” - Erre az alelnök úr (úr?) figyelmeztetett, hogy hagyjam én az ilyen politikát, mert ellenkező esetben a magyaroknak köszönhetően Észak-Bácska úgy fog kinézni, mint jelenleg, Vukovár.

- Hiszen nekünk nincsenek fegyvereink, - mondtam - Mi nem akarunk háborúzni. Nekem elegendő van a háborúból, hiszen Csúrogon születtem, apámat megölték, bennünket pedig kihajtottak a házunkból. Nem akarok még egy háborút!

- Te csúrogi vagy? - kérdezte a szemben ülő fiatalember, Marity Dragisa - Jég alá raktad a rokonaimat! Minden csúrogit ki kellett volna végezni, hogy ne maradjon egy sem!

- Ott nem is maradt - válaszoltam. - Akit nem végeztek ki, azt kiűzték az otthonából.

- De te életben maradtál! - Ordított rám, szinte veszettül mutogatva.

Ekkor már felálltam, nem tudtam mást mondani, mint felemelt hangon, Hogy „Öljetek meg engem is, hogy ne maradjak meg én sem.”

Mindez 1944. után, több, mint ötven évvel később történt, a Vajdasági Képviselőházban. Hihetetlen, hogy ennyi év után is milyen mértéktelen gyűlölet található az emberekben. Nem vonom kétségbe, lehet, hogy ennek a férfinak a rokonait, valóban a jég alá rakták, de az nem én voltam, hisz akkor még meg sem születtem. Megjegyzem, hogy akkor még ő sem élt, hisz fiatalabb nálam. Úgy hiszem, hogy a társadalom, a családi nevelés bűnös azért, hogy a fiatalokban is él még ma is a gyűlölet.

Miért kell nemzedékről nemzedékre szállni a gyűlöletnek? Ha lehetővé tennénk, vagy a társadalom megtette volna, hogy a fiatalok minden oldalról megismerjék az igazságot, csökkenthetnénk-e, vagy megszüntethetnénk-e a gyűlöletet?

Azt hiszem, igen.

Ezért íródott ez a könyv is, hogy az érem másik oldalát is megismerjük!